

Controversiam recentissimam historicam An circumcisio ab Aegyptiis ad Abrahamum fuerit derivata? a Jo. Marshamo ... et Jo. Spencero motam examinat, oder Untersuchung des Satzes : Dass die Beschneidung von denen Egyptiern auf den Abraham gekommen sey? eamque ... exponit / [Daniel Joachim Make].

Contributors

Make, Daniel Joachim.
Grapius, Z.
Marshamo, Jo.
Spencero, Jo.
Universität Jena.

Publication/Creation

Jena : J.B. Heller, 1722.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ytpgbmj4>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Q. D. B. V.
CONTROVERSIAM RECENTISSIMAM HISTORICAM
AN

CIRCVMCISIO AB ÆGYPTIIS
AD ABRAHAMVM FVERIT
DERIVATA?

A JO. MARSHAMO ANGLO POTISSIMVM,
ET JO. SPENCERO MOTAM,
EXAMINAT,

Oder:
Untersuchung des Satzes:
Daß die Beschneidung von denen Egyptiern auf den
Abraham gekommen sey?

EAMQVE
BENEVOLO SUPERIORVM CONSENSV

IN ILLVSTRI ACADEMIA ROSTOCHIENSI
PRAESIDE
VIRO PLVRIMVM REVERENDO, EXCELLENTISSIMO
ET AMPLISSIMO

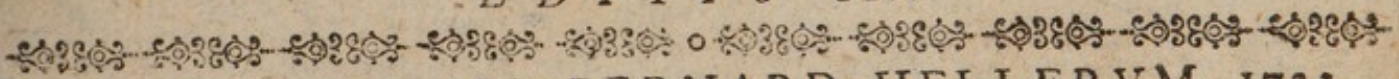
DOMINO ZACHARIA GRAPPIO,

PHIL. ET THEOL. DOCT. ILLIVSQUE P. P. ORDIN.
VERBIQUE DIVINI MINISTRO,
DOMINO PATRONO ET PRÆCEPTORE SVO,
OMNI OBSEQVII CVLTV PROSEQVENDO

A. ET R.
DANIEL JOACHIMVS MAKE,

VVISMAR. S. S. THEOL. ET PHIL. STVD.
IN AVDITORIO MAIORI, HORIS CONSUVETIS
AD DIEM I. NOVEMBR.

PUBLICAE PLACIDAEQUE VENTILATIONI EXPONIT
EDITIO III.

JENAE, APVD IO. BERNARD. HELLERVM, 1722.

58700(12)

Quod DEVS Bene Vertat !

P R Æ F A T I O.

DE Circumcisionis, in V. T. usitatae, origine varia-
riorum reperiuntur sententiae. Sunt enim, qui
eam ab ipso Adamo, communi generis humani
parente, derivandam esse censent, utpote *Turcae*,
quippe qui, teste *Schweigero Itiner. l. 2. c. 56.* ani-
lem quandam, nullisque literarum monumentis innixam tra-
dunt fabulam. *Adamum* nempe in Paradiso tempore quodam
ex admiranda corporis sui venusti structura, quam oculis per-
lustraverat, summam percepisse delectationem. At viso libi-
dinis membro, naturaq; ejus considerata, metuisse, ne lascivia
hujus membri eximia corporis venustati aliquando maculam
adspergeret haud exiguam. Quare ut huic malo occurreret,
totum membrum confestim abscindendi cepisse consilium.
Verum *Gabrielem*, à DEO missum, propositum ipsius impedi-
visse, addito mandato, ut supremam tantum hujus membri
partem præscinderet. Atque circumcisionem, hac ratione
introducendam, in alios postea propagatam fuisse. Vid. *Joh. Lund.*
in dem öffentlichen Gottesdienst der alten Hebräer / Cap.
71. p. 1374. Sed hæc æque ridicula & lubrica esse, ac illa *Beverlan-*
dii & J. B. du Helmont somnia de *Adami congressu libidinoso cum*
Eva, in quo primum ipsius peccatum collocant, non potest latere
illum, qui S. literas vel à limine tantum salutavit. Quomodo
enim is, qui in justitia & sanctitate veritatis erat creatus, *Eph.*
IV. 14. & in summa qualitatum tam superiorum, quam inferio-
rum harmonia conditus, viribusque omni malo resistendi in-
structus, potuit sibi in statu innocentiae de involuntario & ino-
pinato in peccatum lapsu metuere? His *Turcis* adjungendi
sunt nonnulli *Hebraei*, qui statuunt, *Adamum* quidem seipsum
non circumcidisse, sed circumcisum in primæva creatione es-
se productum. Et huic adjungunt 6. alios, qui sine præputio
in lucem editi sunt, ceu refert hoc ex *Jelammedenu* celeberris-

mus *Buxtorffius in Lex. Talmud. p. 1174.* cujus tamen rei nihil se habere in sua editione *Joh. Christoph. Wagenfeilius in Excerptis Gemaræ not. 9. n. 28. Cap. I. in Sota* testatur. *R. Gedalja in Schalsch. Hack. p. 6. ex R. Nathanis Pirke* recenset, numero fuisse 14., quibus hæc accidit felicitas, ut sine præputio nati sint. Fuerunt autem *Adam, Seth, Noab, Sem, Melchisedech, Jacob, Joseph, Job, Beileam, Samuel, David, Jeremias, Serubabel.* Verum cum hic tantum numerentur 13., *Mosen* omissum esse, existimat *Wagenfeilius l. c.* Exponit quidem *Buxtorffius in Syn. Jud. Cap. IV. p. 112.* fieri nonnunquam posse, ut nascantur circumcisi glandem membri resectam habentes, ac si circumcisi essent, *λεῖπὸ δέ equoi.* Qui quidem ut ceteri, non circumciduntur, extrahendus tamen ipsis est levi incisione sanguis fœderis circumcisionis. Quomodo vero idem de *Adamo*, aliisque possint adstruere, sane non video, cum nec vola nec vestigium in antiquissimo S. literarum codice hac de re occurrat, nec ex aliis probatis literarum monumentis id confirmari queat? Ne vero in recensendis de circumcisionis origine opinionibus simus prolixiores, properabimus potius ad eam controversiam, quæ recentiori ætate hac de materia in Anglia fuit agitata. Ubi nonnulli asserere conati sunt, Circumcisionem ex impuro *Ægyptiaco* cultu suam habere originem, ex eoque Divino jussu ad Hebræos dimanasse. At cum hæc nova sententia gravissimis expõsita sit consequentiis, quæ Dei gloriam & majestatem, ceremoniarumque & institutorum divinorum sanctitatem maxime lædant, operæ erit pretium, ut eam pro modulo virium nostrarum examini modeste subjiciamus. Tractabimus autem hanc quæstionem ita, ut in primo capite *Historia* hujus controversiæ repræsentetur, in secundo *vera sententia* defendatur, in tertio *falsa refutetur.* Quod dum facimus, à Te, L. B., obnixè petimus, ut hoc qualecunque specimen serena adspicias fronte, atque æqui bonique consulas: & si alicubi erratum fuerit, nulli dubitamus, quin veniam sis daturus. *Interim Deus T. O. M. nostris cœptis gratia sua benignissi-*

gnissima adspiret, & calamum linguamque nostram dirigat, ut
veritatem scribamus, defendamusque. Amen!

CAP. I.

HISTORIAM HUIUS CONTROVERSIÆ
REPRÆSENTANS.

§. I.

Quod historiam hujus controversiæ concernit, D. Job. Mars-
hamus, Anglus, Eques auratus, librum, cui titulus est: Ca-
non Chronicus, Ægyptiacus, Ebraicus, Græcus, & Disquisitiones,
Anno 1672. primum Londini in fol. in lucem prodidit, in quo
non Chronologiam tantum luculenter exponit, verum etiam ri-
tus Ægyptiorum, Hebræorum & Græcorum antiquos, multaq; hi-
storiæ antiquitatis reconditissima ex literarum monumentis,
posteritati commendatis, erudite enucleat. Non est quidem
hic liber plane contemnendus, cum non vulgarem prodat di-
ligentiam & eruditionem. Verum sententiæ quædam singu-
lares, quæ non nisi ex novaturiente profluxisse ingenio viden-
tur, labem quandam huic intulerunt operi. Quare recte de
eo Hermann. Witsius, qui Marshami opinionem sub examen re-
vocavit, in Ægyptiacis Lib. I. Cap. 1. p. 1 seq. ita judicat: Ut in huma-
nis rebus nihil ex omni parte beatum esse solet, ita nec pulcherrimo
huic operi suos deesse nævos videas. Id sibi nobilissimus Autor
suo quodam jure sumsit, ut relicta aliquoties frequenti regiaque
via per devios tramites, veluti animi causa exspatietur: Ubi con-
tingit, in eas ipsum opiniones incidere, quæ, ut erudite videantur,
non tamen æque piæ sunt, neque ad sacratissimæ religionis nostræ
decus honoremque admodum comparatæ. Huic calculum suum
adjiciunt Lipsienses, qui in Actis Erud. An. 1684. Mens. Maj. p. 214.
Non sine applausu, inquit, à doctis exceptus hic liber est, va-
stam & reconditam, quam ubiq; spirat, eruditionem non immerito
veneratis, sed ita tamen, ut nec nævi pulcherrimi operi passim ad-
spersi, lectorum oculos subterfugerint, & quædam nimio novitatis
studio profanius ab Autore, quam par erat, & Christiano forsau

homine dignum, dicta ac tradita piis mentibus fuerint improba-
ta. Nec hoc is, qui *Marshamum Lipsia Anno 1676. in Quarto* recu-
dendum curavit, qua ex editione citavi paginas in hac Disputa-
tione occurrentes, in *prefatione* huic libro præfixa, subticet, si-
mulq; de eo caute legendo lectorem admonet. *Non dissimulan-*
dum, ait, contigisse illustri Viro, quod contingere iis solet, qui supra
vulgus sapiunt, ut novas subinde ac singulares opiniones sectare-
tur, iisq; fulciendis S. etiam Scripturæ loca quedam in novum sen-
sum inflecteret: Sic fieri solet, ut in scrutinio S. literarum nimis
curiosam adhibendo diligentiam & emungendo textum, san-
guinem quis potius, quam succum exprimat, ut in simili mate-
ria de *Coccejo* loquitur *Magnif. noster Patronus & Præceptor*
omni filiali observantia ætatem colendus, Dominus D. Fecht.
in Coll. Hist. Eccl. Sec. XVII. §. 23.

§. 2. Summa sententiæ ipsius eo tendit: Deum, cum popu-
lum suum perfrictæ frontis & rituum receptorum tenacissi-
mum ab idololatræ cultu, aliisq;, quibus in *Ægypto*, illustri il-
la superstitionis schola, adhæserat, pravis moribus esset revoca-
turus, non omnes ritus, in *Ægyptiaco* cultu usitatos, abrogasse,
sed multos, quanquam emendatos, velut *συγκαταβάσει* tole-
rasse, inq; album suorum sacrorum transtulisse. Verba ipsius
hæc sunt, quæ leguntur *Sec. IX. p. 154. Ex S. literis cognoscimus,*
Ebræos diutinos fuisse Ægypti incolas: illos aut mores Ægyptios
non penitus exuisse, sed mansisse aliquas disciplinae Ægyptiacæ re-
liquias non immerito suspicari possumus. Multæ Mosis leges ex an-
tiquis moribus. Quicquid verum Numinis cultum impediret, stri-
ctè interdicitur. Moses plerosque Ægyptiorum ritus abrogavit,
quosdam immutavit, quosdam permisit, imo iussit. Istarum re-
rum Ægyptiacarum ἀδιαφορία in iis maxime cernitur, quæ ad
Hebraicas propius accedunt. Et p. 189. Ægyptii ut πολιτεία, ita ἑ
religione gentes ceteras præcesserunt: eorum ritus ad alios popu-
los translati, etiam ab Hebræis (non sine emendatione forsan) usur-
panti sunt. Hinc Tempia, Tabernaculum, Festa, Sacrificia, Hirci
emis-

emissarii & vacca rufa ceremonia, Sabbatum, lotiones crebrae, aliaq; sacrae Ceremoniae suam habent originem, imo ipsa quoque **Circumcisio**. Ita enim *Secul. V. p. 74.* de ea loquitur: *Apud Aegyptios circumcidendi ritus vetustissimus fuit, & ἀπ' ἀρχῆς ab initio institutus.* Quod deinde probat testimoniis Herodoti, Diodori Siculi, aliorumque.

§. 3. Ab hac *Marshami* sententia nisi plane stet, ad minimum tamen ab illa non abhorreere creditur *Job. Spencerus, Th. Doct. Ecclesiae Eliensis Decanus, & Collegii corporis Christi apud Cantabrigenses Praefectus.* Edidit hic librum in fol. Anno 1685. *Cantabrigiae*, qui titulum in fronte gerit: *De legibus Hebraeorum ritualibus & earum rationibus.* Vastum opus est, & Autoris variam profundamq; eruditionem, ingenium in abdita quaeque penetrare cupidum, acerrimumq; iudicium undique spirans, ceu iudicant *Lipsiens.* in *Act. Erud. Anno 1686. p. 113.* At easdem fere, quas *Marshami Canon Chronicus*, in se complectitur hypotheses: Deum sc. populum Israeliticum, in Aegypto educatum, ejusque institutis addictissimum, non repentina aliqua vi, sed methodis honeste fallacibus & lentis gradibus sub externa veteris specie ad novum cultum perducere studuisse, more Politicorum, qui axiomatis hujus: *Arcanum novi status imago antiqui*, haud ignari, res plane novas sub veteri & antiqua forma introducere solent, cum hac lenis & quasi infidiosa methodus magnam sapientiae speciem praese ferat, & ingeniis humanis apprime sit accommodata, è contrario vero praecipit mutatio rituum legumque multas pariat rixas motusq; varios. Vid. *l. 5. C. 2. Sect. 4. p. 28 seqq.* Vel quemadmodum prudens Pater, cum filium suum amore meretricis inflammatum & voluptatum illecebris irretitum videt, uxorem ei longe eximia corporis specie & decore habitus pretiosa insignem dat, ut hujus amore captus, fucatam ad blandientis meretricis formam ex animo abjiciat: Sic Deus mori & ruditati seculi blande & sapienter se accommodaturus, filiis suis, idololatraco Aegyptiorum cultui de-

deditis, ritus pari magnificentia & splendore instructos suppe-
ditavit, ut meretriciam cultus Ægyptiaci pulchritudinem re-
pudiarent, & iis artibus ad salutem, quibus olim ad perniciem,
ducerentur. Vid. *l. 3. Cap. 8. Sect. 4 p. 80.* Non nostrum fert pro-
positum, ut hanc hypothesin specialiter examinemus; ablega-
bimus itaq; B. L. ad *Clar. Wits. l. 3. c. 14. Ægypt.* Nos brevem & ju-
stam addemus censuram, qua eam notavit Magnif. Dn. D. Fecht.
*in Syllog. Disp. 34. Thes. 7. Profana & impia est Job. Spenceri opinio,
Deum ineptos rudesq; Gentilium ritus in leges suas cooptasse, ut eo
facilius Israëlitæ & Gentiles ad veriorem religionē adducerentur.*

§. 4. Controversiam de *Circumcisionis origine Lib. I. Sect. 4.
Cap. 4. p. 27.* ita proponit: Magna quidem securitate creditum
esse, Abrahamum hujus ritus caput & fontem fuisse, eumq; ab
illo præcipue per Ismaëlis & Keturæ filios ad gentes profanas
propagatum. At contrariam sententiam veteribusq; quibus-
dam, imo Autori cuidam nupero placuisse, Circumcisionem
sc. Judaicam proxime quidem à Mose & Patriarchis, remote ve-
ro ab Ægyptiis aut Gentilibus paulo antiquioribus (jussu ta-
men divino) profluxisse: Se vero nolle Judicis partes in re tam
sacra & perplexa sumere, sed velle argumenta pro utraque par-
te militantia in medium proferre, ut lectori integrum sit om-
nia probare, & quod rationi maxime consonum videtur, re-
tinere. Arbitrantur autem Viri, fama & eruditione celebres,
Spencerum nihilominus privatim sententiæ Marshami hac
quoque in parte favisse, cum in Indice rerum & verborum, quæ
in primis duobus libris continentur, hæc legantur verba: *Israë-
litæ ab Ægyptiis Circumcisionem Deo autore habuerunt.* Vid. *Jo.
Van der Weyen in Dissert. Spenceri de Hirco Azazel excussa §. 228.
in Variis Sacris p. 342.* Confirmare etiam hanc de ipso suspicio-
nem langvor ille, in refutandis argumentis contrariis satis
conspicuis, putatur. Quemadmodum solent isti facere, qui
privatim opinionem quandam singularem fovent, quam pu-
blice profiteri erubescunt, ut argumenta in contrariam par-

tem prolata, quanta possunt virtute instructa proponant, frivolas vero & infirmas iisdem adjungant responsiones: Id quod etiam de *Julio Cas. V. anino* relatum legimus: Vid. sæpius laudatus *Dn. D. Fecht. in Comp. Theol. C. 3. §. 22. & coll. privat. Loc. de Deo, §. 1.* Ita quoq; *Spencerus* hic fecisse creditur, dum adducto *Herodoti* testimonio sic respondet: *Hunc nodum Montacutii nostri verbis solvere, vel saltem secare valeamus, quia ea solent secari, quæ solvi plane nequeant.* Deinde cum allegatam *Hieronimi* sententiam: *Omnes Judæorum ritus originem à gentium ruditate traxisse,* modeste carpens, hanc reddat rationem satis frigidam: *Nam ægre creditur, Circumcisionem, Sabbatum, festum Paschatos huic origini esse tribuenda,* opinionem suam satis prode videtur, quia id, quod ægre creditur, non prorsus sit incredibile & ab omni fide alienum, sed creditur aliquo modo, quanquam ægre. Præterea, quia Sabbatum, quod Gentilium ruditati tribuendum esse h. l. non vult, eum tamen in finem datum esse, expresse dicit, *l. 1. Sect. XI. C. 4. p. 63. seq. Ut Deus instituta sua seculi mori & ruditati (qua licuit) accommodaret:* Ideo de circumcisione quoq; ipse alium, quam quem verbis exprimat, sensum habere censetur.

CAP. II.

VERAM SENTENTIAM SISTENS ET PROBANS.

§. I.

VOces in Titulo occurrentes erunt facillimæ, & quemadmodum putaverimus, à quovis lectore primo statim intuitu intelligentur. Hinc circa earundem onomatologiam hac vice prolixo non erimus, sed tempus spatiumque lucraturi, nos statim ad statum controversiæ accingemus.

§. 2. Quoad statum vero hunc controversiæ notamus, non quæri hic (1.) de *Idololatria & superstitione, ex Ægyptiaco cultu ab Hebræis hausta, quam Deus nunquam approbavit, sed de circumcidendi ritu.* (2.) Non de *circumcisione impropria, auris, oris & cordis,* nec quæ fit in *arboribus,* de qua vid. *Pirke R. Elieser*

C. 29. p. 65. edit. Vorstii conf. & Raymund. Pug. F. d. Part. 3. Dist. 3.
C. 1. p. 784. edit. Lipsiens. Spanhem. in Dub. Evang. Part. 2. p. 558.
sed propria & corporali. (3.) Non de toto actu Sacramentali,
qui apud Gentiles, cum eorum circumcisio verbo divino &
promissione, gratiam sanctificantem conferente, fuerit desti-
tuta, exulavit, sed de sola tantum præputii præcisione. (4.)
Non, utrum post institutionem divinam apud Gentiles fuerit in
usu, sed an fuerit ab initio ante tempora Abrahami ab Aegyptiis
usurpata, ab iisq; ad Abrahamum, Hebraeos & ad alias gentes de-
rivata. His præsuppositis, jam dico: *Circumcisio non ab Aegy-
ptiis ad Abrahamum aliasque gentes est derivata, sed cum Abra-
hama primum coepit.*

§. 3. Probatour nostra sententia (I.) ex Institutione circumcisi-
onis, ab ipso Deo facta Gen. XVII. 10. Exponitur hic novum ali-
quod & plane singulare foedus, quod DEUS cum Abrahamo
ejusq; posteris 20. mundi 2048. secundum Schraderi Tab. Chron.
& ætatis Abrahami 99. inuit, ut nempe omnis mas die 8. cir-
cumcideretur. Non est, ut pluribus hoc dictum deducamus,
cum otium hic nobis fecerint B. D. Seb Schmid. in Tract. de Cir-
cumcis. p. 166. & B. M. Christian. Poterwitz / tribus Diss. Philolog.
Witteberge habitis anno 79. de Circumcisione Judæorum, aliique.
Nullam vero Deus habuit causam, cur hunc circumcidendi ri-
tum ab Aegyptiis mutuaretur. Nec enim Abrahamus, fidelissi-
mus DEI servus, terricas Aegyptiorum nantias tanta imbiberat
cupiditate, ut ab iisdem abduci plane non potuerit, nisi DEUS
hujus ceremoniæ indultu ipsi velificaretur, id quod de Hebræis
sequioris ævi asserunt Marshamus & Spencerus. Verum cum
soliis Dei voluntatem & nutum diligentissime semper sit secu-
tus, non nisi divino mandato induci potuit, ut circumcisio-
nem, non ex corrupto cultus Aegyptiaci fonte, sed divinæ sapi-
entiæ penu profluentem, in se susciperet. Conf. & hic contra
Marshamum Sam. Basnage in Exerc. Historico-Critic. p. 119. Re-
gerit è contrario Marshamus p. 75., ex hoc loco non probari,
Abra-

Abrahamum primum hominum fuisse circumcisum, proinde *Originem* falsum dixisse existimat, qui *Celso* ita respondit. Verba ipsius hæc sunt : *De circumcisionis origine objecerat Celsus : Judæos, ἀπὸ Ἀιγυπτίων αὐτὸ ἐληλυθέναι*, eam ab Ægyptiis mutuatos fuisse. Respondit *Origenes*, *Mosen* dixisse, *περιτεμῆσαι πρῶτον ἐν ἀνθρώποις τὸν Ἀβραάμ*, *Abrahamum primum mortalium circumcisum fuisse. Quod tamen in lib. Gen. c. 17. non legitur. Et Spencerus*, distingvendum esse autumat *inter circumcissionem, quatenus est fœderis divini signum*, qua ratione eam à Deo habere originem, vi adducti loci concedit, & *quatenus est stigma corporeum, puritatis species, fœcunditatis medium aut morbi antidotum*, & hac ratione ab Ægyptiis esse arbitratur. Quemadmodum & *Iris* fuit ante Diluvium, & tamen post illud à Deo in *fœderis signum* posita? Verum respondetur (α.) distingvendo inter id, quod legitur *κατὰ τὸ ῥητὸν*, & *κατὰ τὴν διάνοιαν*. Quamquam non expressis verbis extet, *Abrahamum* πρῶτον ἐν τοῖς ἀνθρώποις præputii amputationem sustinuisse, tamen id bona consequentia fluit exinde, quod Deus Abrahamo ipseque posteris circumcissionem mandaverit. Jam vero ne probabile quidem est, Deum sanctissimum ex impuro Ægyptiorum cultu ritus in suam introduxisse Ecclesiam, id quod insequentibus §. pluribus confirmabimus. (β.) Adhuc est in quaestione, utrumne circumcisio sub hac posteriori ratione apud Ægyptiacam gentem ante Abrahami tempora viguerit. Quod cum firmissimis non probatum fuerit argumentis, non est, ut nude hoc tantum asseratur. Quin (γ.) fidem superat, Ægyptios, quam sapientissimos & eruditissimos, in hunc tamen finem plane frustaneum excogitasse circumcissionem, ut ea insignem corpori inferret puritatem, fœcunditatem promoveret, morbosque depelleret. Etenim an circumcisi per circumcissionem quoad corporis puritatem præputiatis fuerint puriores? an fœcundiores? an lepra non infecti? an circumcisio sanitatem conservavit integram? Quis hoc crederet? cum nullo id pro-

betur firmo argumento. (δ.) Ab *Iride*, tanquam re naturali nec à Gentilibus commaculata, ad ritus ab Ægyptiis excogitados, in eorumq; sacris usurpatos N. V. C. Ad ritus vero, in cultu suo usitatos, illos quoq; circumcissionē retulisse, ex eo liquet, quia nemini, nisi admissa prius circumcissione, ad Mysticam suam Philosophiam aditum concesserunt. Unde & *Pythagoras*, non nisi ab ipsis Sacerdotibus circumcisus, ad eam penetrare potuit. Quod neque *Spencerus* p. 20. l. 1. neq; *Marshamus* p. 74. negant, statuentes, Circumcissionē fuisse *initiationis ceremoniam*. Verum utrumne Deus hanc initiationis ceremoniā, si ab iis fuisset inventa & in cultu ipsorū corrupto adhibita, salva sua sapientia & sanctitate ab illis potuerit mutuari, postea videbimus.

§. 4. *Christus Servator* generis humani nos magis magisque in nostra confirmat sententia, dum *initium circumcissionis* non *Ægyptiis*, sed *Patribus* adscribendum esse, docet *Job. VII. 22.* Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, ἔχ' ὅτι ἐκ τῆς Μωσέως ἐστὶ, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων. Dicitur ibi *Moses* nobis *dedisse circumcissionem* non quidem *αὐτοκράτορικῶς* s. ex propria autoritate, sed tanquam *internuncius Dei*, quemadmodum etiam alias vocem *δέδωκε*, de *Ministerio Mosis* in promulgatione legis divinæ usurpatam, invenimus *Job. I. 17. VII. 19.* Deinde non opponitur h. l. circumcisio, quæ est ex *Mose*, ei, quæ est ex *patribus*, ut *Spencerus* putat, qui ideo distinguit inter *circumcisionem Abrahamicam & Mosaicam*. Vid. *Magnif. Dn D. Fecht Syll. Diss. thes. 4. Diss. 36.* Sed tantum insinuatur *circumcisionis prima institutio*, & ejus *repetitio à Mose* in Scripturam relata. Hinc dicitur ἐκ τῶν πατέρων, quæ tamen particula non *causalitatem*, ac si Patres eam ex propria autoritate invenissent, sed tantum *initium* indicat, quod nempe circumcisio *initium* suum sumserit à *Patribus* de cujus particulæ usu, vid. *B. Glass. in Philol. S. p. 790.* Credibile est, *Christum* h. l. non reticuisse, si *initium circumcissionis* altius potuisset repeti, quia alias excipiendi dedisset ansam.

§. 5. Probatur (II.) ex *Sapientia & Sanctitate* divina, ab omni
im.

impuritate abhorrente, cui plane non est consentaneum, ut
 ceremoniæ, in Diaboli honorem excogitatae, variisque supersti-
 tionibus commaculatae, in verum vivi Deum cultum admit-
 tantur. Num enim Deus, qui est inexhaustus divinæ sapientiæ
 fons, tanta laboravit consiliorum penuria, ut divini foederis si-
 gillum ex intimis idololatriæ visceribus petere debuerit? an is,
 à cuius nutu & imperio omnia pendent, non potuit propria
 invenire instituta, quæ populo suo traderet? an potuit, salva sua
 sanctitate, id, quod ex corrupto Ethnicorum cultu profluxit,
 imo Dæmonis ingenio suam debet originem, in suum trans-
 ferre cultum? Quid? quod ex sacris literarum monumentis
 passim apparet, summo semper odio Deum Gentilium ritus
 esse persecutum. Non semel enim prohibuit, ne Israëlitæ fœ-
 dus cum Ethnicis pangerent, neque ex sacris ipsorum aliquid ad-
 sciscerent, neque mores eorum ulla in re æmularentur, *Lev.*
XVIII, 2. 3. 4. Quin eorum aras iussit destrui, statuas confringi,
 lucos succudi, sculptilia comburi, ne quædam profani cultus
 incitamenta maneret reliqua, *Deut. VII, 2. seqq. Deut. XII, 30. 31.*
 Et quidni abhorreret ab eorum institutis, cum foeda supersti-
 tionis labe ubique fuerint adpersa. Quod adeo verum est, ut
 nec ipse *Spencerus* in dubium id revocare audeat *l. 2. c. 4. In sa-*
cro codice, inquit, *sape cautum est, ne Israëlitæ ad Aegypti semi-*
tas deflecterent ne in Aegyptum descenderent, neque iis quicquam
commerciis cum Aegyptiis intercederet: inde vero facile colligen-
dum, nihil Aegypti moribus & institutis corruptius, & a vera sa-
pientia remotius fuisse vel seculis illis antiquissimis. Hæc cum ita
 sint, quis crederet, Deum, qui omnem impuritatem detesta-
 tur, tantam ex ritibus, in Aegyptiorum cultu usitatis, percepisse
 delectationem, ut eos & sacris suis insereret. *Excipit vero ad*
hoc de Sanctitate divina desumptum argumentum Spencerus
l. 3. C. 12. Diss. 1. p. 111. huiusmodi ratiunculis è decore & a quo desum-
ptis, frustra pugnare quenquam; & deinde Deum non omnes
gentium usu receptos ritus inhibuisse, sed idololatricos & crassio-

res tantum. Sed Resp. (a.) Non frustra pugnare quemquam argumentis, ex attributorum natura depromptis, inde patet, quia qui destruit attributa divina, ipsum Deum tollit, cum attributa Dei ab essentia divina non realiter, sed conceptu nostro differant. (β.) Deum non tantum ritus Gentilium *idololatricos & crassiores*, sed & *subtiliores & eos, qui in se sunt indifferentes*, prohibuisse, nec ipse *Spencerus* diffitetur *l. 2. Sect. 4. c. 2. p. 218. seqq.* Dum enim inquirat in rationem, cur Deus *adiaphora*, e. g. *ne quis extremitatem barbae dissecaret, boedum in lacte matris coqueret, aut capitis pilos in orbem tonderet*, prohibuerit, nullam subesse aliam pronunciat, quam quia & apud *Ethnicos* obtinebant, & cultus profani speciem gerebant.

§. 6. Addimus his (III.) & illud: Quia alias Deus Diabolum imitari videretur, adeoq; merito *Simia* ipsius (absit blasphemia verbis) posset dici. Quis vero Christianorum de Deo nostro id vellet cogitare. Diabolum contra esse Dei simiam, palam est, si quidem hic nullo non ævo id egit, ut divinam corrumpere veritatem. Hoc autem non melius potuit efficere, quam si ritus divinos ad suos quoq; transferret cultores, eosque varia superstitione depravaret. Hinc *Tertullianus de Præsc. c. 40. Diaboli sunt partes invertendi veritatem: ipsas quoque res sacramentorum divinarum in Idolorum Mysteriis amulatur: tingit & ipse quosdam utique credentes & fideles suos, Deum vero esse Diaboli simiam, nemo nisi mente captus dicet.*

§. 7. Probatum (IV.) ex defectu principii, ex quo Gentiles circumcisionem derivare potuerunt, ita ut *incircumcisi opprobrium* ipsis fuerint, quemadmodum statuit *Marshamus p. 73.* Nec enim eam haurire potuerunt ex ratione, cum hæc non *ceremonialia*, sed *moralia* complectatur, neq; ea, quæ à libera Numinis voluntate dependent, sed quæ ad *legem*, ipsi *natura insitam*, pertinent, præcipiat. Jam vero cuiuslibet, *circumcisionem* non ad *legem naturalem*, sed *ceremonialem* pertinere, consideranti, ad oculum patebit, eam rationis ope haud posse inveniri. Ex quo enim

enim argumento lumen naturæ circumcissionem probabit? ex quo argumento legis naturæ Aegyptii scire potuerunt, *incircumcisum esse opprobrium*. Quid? quod natura, in se considerata, circumcissionem paradoxam esse censeret, cum ea ab omnium partium obscenarum, quas ipsa occultavit, denudatione abhorreat. Audiamus illud Eloquentiæ Romanæ lumen, Cicero-
nem, hac de re ex naturæ ductu ita differentem l. 1. c. 35. de offic. *Principio corporis nostri magnam natura ipsa videtur habuisse rationem; quæ formam nostram, reliquam figuram, in qua esset species honesta, eam posuit in promptu: quæ autem partes corporis, ad naturæ necessitatem data, ad spectum essent deformem habituræ atq; turpem, eas contexit atq; abdidit. Hanc naturæ tam diligentem fabricam imitata est hominum verecundia. Quæ enim natura occultavit, eadem omnes, qui sana mente sunt, remouent ab oculis ipsique necessitati dant operam, ut quam occultissime parent: quarumq; partium corporis usus sunt necessarii, eas neq; partes, neq; earum usus suis nominibus appellant, quodq; facere non turpe est, modo occulte, id dicere obscœnum est. Si igitur recta ratione alienæ nuditatis conspectum adeo vetat, multo minus eo deveniet, ut membri hujus mandet circumcissionem. Et quem in finem mandet istam? an ideo, ne homines sordibus polluantur? sed quid circumcisio ad abstergendas sordes iuvat? an eum in finem, ut Numen supremum hocce ritu, tanquam externo obedientiæ signo colatur? Minime: novit enim natura, Deum non ad hominum, sed sui ipsius voluntatem colendum esse, cum nec terrenus Dominus ad servi, sed suum velit honorari beneplacitum. Præterea cum nulla sit proportio inter Deum, tanquam Spiritum infinitum, & circumcissionem, tanquam ritum externum & corporalem, Numen potius pure, quam ejusmodi ritu colendum esse. Vid. D. Jo. Andr. Schmid. Theol. Nat. posit. Part. 3. § 6 p. 137. Tantum ergo abest, ut natura hanc circumcissionem excogitet, ut potius eam tanquam paradoxam traducat. Deinde nec ex traditione gens Aegy-*

ptiaca

ptiaca circumcissionem ante tempora Abrahami ad se potuit derivare. Nam traditio ista pervenisset aut à Judæis, aut à Gentilibus aliis, sed non à Judæis, quia isti ante Abrahamum circumcissionem non habuerunt, nec ab aliis gentilibus, quia hi alias ex natura eam percepissent, quod vero impossibile esse, jam evicimus.

§. 8. Probatur (V.) ex eo, quia *Philistæi*, quippe qui ex *Caslu-chæis* sive *Colchis*, hi vero ex *Ægyptiis* procreati dicuntur, *Gen. X. 12 13.* circumcissionis fuerunt expertes. Unde in sacris appellitantur ערלים *Jud. XIV, 3.* & *David* Regi *Saul* 100. præputia *Philistæorum* obtulit, *1. Sam. XVIII, 27.* Jam vero si ab initio, circumcissionem *Ægyptii* habuissent in usu, utiq; in *Caslu-chæos*, & hi in *Philistæos* propagassent, quia quælibet gens paternos ritus non tantum liberis suis commendare, sed & in posteros aliosq; populos transplantare omnibus intendit viribus. Id vero cum hic non fuerit factum, maxime credibile est, circumcissionem ante tempora Abrahami in *Ægypto* non fuisse usurpatam.

§. 9. Probatur (VI.) ex fine minus principali circumcissionis, qui erat, ut ea populum *Israëliticum* ab iis, qui ζένοι τῶν διαθήκων τῆς Ἐπαγγελίας erant, discerneret. Pertinet enim ea quoq; ad legem *Mosaicam*, quæ ab Apostolo *Paulo* *Ephes. II. 4.* dicitur μεσότοιχον τῆς φραγμῆς, quo *Israëlitæ* custodiebantur, & à Gentibus separabantur. Unde filii *Jacobi* sororem suam præputiato nuptui dare noluerunt. Indicat & hoc *Josephus*, quando circumcissionis, à Deo mandatæ, hanc suppeditat causam *l. 1. Antiquit. c. 11.* Quia sc. nolebat genus *Abrahæ* cum aliis gentibus permisceri, ideoque corporali hac nota insigniri ac discerni voluit. Huic suffragatur *Hieronimus* in ep. ad *Gal. c. 5. p. 172.* Quia ex semine ejus (*Abrahami*) erat *Christus* oriundus, in quo universarum Gentium fuerat benedictio repromissa: & ab *Abrahâ* usq; ad *Christum* multa erant secula transitura, providens *Deus*, ne soboles dilecti *Abrahæ* ceteris nationibus miscerentur: & paulatim familia ejus fieret incerta, gregem *Israëliticum* quodam circumcissionis

cauterio denotavit, ut viventes inter Ægyptios, inter Assyrios, Babylonios atque Chaldaeos hoc signaculo distinguerentur. Verum quis crederet, DEUM hanc notam, qua loboles Abrahami à Gentilibus esset discernenda, ab Ægyptiis esse mutuam? num tunc propositum sibi finem discernendi populum Israëliticum ab aliis obtinuisse Deus? Tantum aberat, ut, desumptis ex Ægyptiaco cultu ritibus, Deus ab Ægyptiis aliisque gentibus Hebræos separaret, ut potius animos eorum conjungeret, iisque ad varias superstitiones ansam suppeditaret. Nam quid magis connectit, quam similitudo rituum, cum similis, ut vulgo dicitur, gaudeat simili. *Habet morum similitudo, inquit Spencerus l. 2. p. 225. ἐλκυσκόντι, & homines ritibus communibus conciliati, affectu & consuetudine facile conjunguntur.*

§. 10. Addimus his denique (VII.) *Consensum Antiquitatis*, cum nemo ex antiquis absurdam hanc habuerit sententiam. Quin contrarium potius facile ex Patribus antiquis probari queat. Sic enim *Theodoret. Quest. 3. in Exod. Unde constat, quod Ægyptii temporibus illis nondum circumcidebantur: postea vero Hebræos imitati circumcisionis legem amplexi sunt. Venerabilis Beda in quest. sup. Gen. Tom. 8. p. 199 edit. Basil. anno 1563. ita: Jam tunc propter peregrinationem inter gentes datur ei (Abrahamo) circumcisio in signum. Nec tacendus hic est locus ille Hieronymi, qui plane egregius est, quemque jam supra citavimus §. 9. Quid? quod plane hoc dogma Marshami & Spenceri jam suo tempore Cyrillus cont. Julian. L. 10. p. 354. inter nefandas Juliani Apostatæ opiniones retulerit, scribens l. c. Julianum dixisse, Circumcisionem apud Ægyptios diversatos didicisse Abrahamum, Isaacum & Jacobum. Conf. Van der Weyen in Variis Sacris p. 329. sqq.*

CAP. III.

FALSAM SENTENTIAM REFUTANS.

§. I.

THesi nostra firmis stabilita argumentis, Adversariorum quoque objectiones, quibus *Circumcisionem ab Ægyptiis ad*

C

He-

*Hebraeos dimanasse, probare conantur, in medium produce-
mus & examinabimus. Objicitur autem*

(1.) *Herodoti autoritas, qui in Euterpe testatur l. 2. c. 104. Ὅτι
μῆνοι πάντων ἀνθρώπων Κόλχοι καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ Αἰθίοπες περιτέμνον-
ται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. Φοινίκες δὲ καὶ Σύριοι, οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ αὐ-
τοὶ ὁμολογίῃσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι, &c. Soli omnium ho-
minum Colchi & Aegyptii & Aethiopes à principio pudenda cir-
cumcidunt: Phœnices vero & Syrii in Palestina confitentur ipse, se
hoc ab Aegyptiis didicisse. De Aegyptiis aut & Aethiopibus dicere
non possum, utri ab utris didicerint. Per Syros aut in Palæstina
intelligit Judæos, quod ostendit *Marshamus Sect. X. p. 235. Resp.*
(a.) Autoritati Herodoti majorem & infallibilem opponimus
autoritatem Viri Θεοπνεύστου, *Mosis*, qui & rerum veritate & anti-
quitate alios Scriptores, ipsum etiam *Herodotum*, *Historico-*
rum Græcorum vetustissimum, longe excedit. Hic vero, *Deum*
Abrahamo primum mandasse circumcisionem, commemorat
Gen. XVII. 10. uti jam supra pluribus hoc dedimus probatum
§. 3. Cap. 2. (β.) Notum est, *Herodoti* libros multis vanis & inani-
bus fabulis esse refertos. Hinc *Cicero Patrem* quidem *historia*
eum vocat *l. 1. de leg.* sed notam hanc addit, *innumerabiles* apud
eundem esse *fabulas*. Quemadmodum vero in aliis, ita potissi-
mum in sacris *Ægyptiorum* exponendis multa scripsit, quæ fi-
dem omnino excedunt. Comprobat id suo testimonio *Diodo-
rus l. 1. p. 63. Ὅσα μὲν ἐν Ἡρόδοτῳ, καὶ τινες τῶν τὰς Αἰγυπτίων
πράξεις συνταξαμένων ἐχεδιάκασι καὶ συνεγράψαντο, ἐκασίως προ-
κρίναντες τῆς ἀληθείας τὸ παραδοξολογεῖν καὶ μύθους πρᾶττειν ψυχα-
γωγίας ἕνεκα παρήσομεν.* Nos autem, quæ *Herodotus*, & nonnulli
rerum *Ægyptiarum* Scriptores portenta narrationum pro ve-
ritate amplexi, & voluptatis gratia fabulas commenti, deblate-
rarunt, missa faciemus. Et quid mirum, multa eum retulisse
falsa, cum talia ab *Ægyptiis*, qui gloriæ inhiantes, sacra sua alias-
que res gestas nimium extulerunt, hauserit. Demonstrat hoc
Jac. Capellus Hist. Sac. & Exot. anno 3421. Aegyptii mendaces &
*vani**

vani Herodoto, super eorum originibus ac rebus gestis consulentis, multa vera dissimularunt, multa falsa adsperserunt. Quod deinde multis evincit exemplis. Vid. Van der Weyen in Dissert. Spenc. de birco Azazel excussa §. 676. in Var. Sacr. p. 527. Quæ cum ita sint, qua ratione Marshamus & Spencerus ad hunc Herodotum, tantis seculis à temporibus, de quibus disputamus, remotum, multavana loquentem, & ab Ægyptiorum Sacerdotibus, gloriæ umbram captantibus, hac in re informatum, provocare audent? (γ.) Colchos circumcisionem ἀπ' ἀρχῆς non habuisse in usu, jam supra §. 8. Cap. præc. diximus ex ea ratione, quia Philistæi ex iis orti, circumcisione caruerunt, cum tamen parentes mores & ritus suos receptos in liberos soleant transfundere. Non gravabor hic adducere testimonium Bocharti, qui in Phlaleg. l. 4. c. 30. Addit Herodotus, ait, circumcisionem tam fuisse in more apud Colchos, quam apud Ægyptios & Æthiopes, neque id ex recenti instituto, sed ἀπ' ἀρχῆς ab initio. Cujus locutionis vis vel ex Scriptura nota, que dicit Satanam mendacem fuisse ἀπ' ἀρχῆς i. e. אֲדָמָה ab ipso mundi primordio. Absit tamen, ut Ægyptios credamus jam cœpisse circumcidi tum, tum ex Ægypto in Colchidem Casluchi migrarunt. Jam ex Abrahamo ad Arabes, & ex Arabibus ad Ægyptios manavit circumcisionis ritus. At Casluchæos & Caphtoræos ex Ægypto migrasse, factum est ante Abrahami tempora quia ex his orti Philistæi jam tum pulsus a Væis Palestina potiebantur, & reges suos habebant, cum quibus fœdus contraxerunt Abraham & Isaac Gen. XX. & XXVI. Et hoc ipsum, quod Philistæi non circumcidebantur, docet, circumcidendi ritum nondum fuisse in usu inter Casluchæos & Caphtoræos, quo tempore ex iis excefferunt Philistæi. Sed credibile est, Colchos, qui Ægyptii generis sese esse non ignorabant, ut expresse habet Herodotus, aliquot post migrationem seculis recepisse hunc ritum Ægyptiorum emulatione, ut hac in parte patrissarent. Vid. supra cit. Van der Weyen §. 177 p. 324 (δ.) Producit testes, qui tamen nullibi suis comparent testimoniis. Φοινικες, ait, καὶ Σύριοι οἱ ἐν τῇ Παλαιστίνῃ, καὶ αὐτοὶ ὁμολογέουσι παρ' Αἰγυπτίω

πτίων μεμαθηκένας. Verum contrarium potius Phœnices pronunciant, dum ad Saturnum referunt circumcisionem suam, ut *Sanchoniathonis* suis scribit *Philo Biblius*, homo Phœnix & rerum suarum *Herodoto* longe consultior, iudice *Huetio Demonstr. Evang. Prop. IV. C. XI p. 264*. Et Judæi nihil minus, quam confitentur, se circumcisionem ab Ægyptiis accepisse. (ε.) Ex *Herodoto* nihil certi potest elici, quia ipse dubius hæres, utrum circumcisio ἀπ' αἰγῆς fuerit apud Ægyptios, an vero apud Æthiopes. Confer. & de hoc loco *Herodoti* omnino *Hugo Grotius de Verit. Christ. relig. l. 1. §. 16. in Annot. Z. 3. & Sam. Basnag. in Exerc. hist. Crit. p. 118.*

§. 2. Objicitur (2.) ejusdem *Herodoti* testimonium *l. 2. c. 91. Illi* (sc. Ægyptii) nullorum aliorum hominum institutis uti volunt. Resp. (α.) Hoc argumento non probari, Ægyptios etiam Patriarcharum temporibus ab aliorum institutis abhorruisse. Quæ de re, tanquam sibi haud satis cognita, nihil potest referre *Herodotus*, nisi quod habet ex aliorum relatione. (β.) Contrarium liquet ex eo, quod *Josephus* ad regiam dignitatem evectus, Ægyptios mores & instituta sua docuerit. *Pf. CV. 22. (γ.)* Ritus etiam quam plurimos populum Ægyptiacum à Judæis recepisse, evincit *Van der Wayen in cit. Dissert. passim, Sam. Basnag. in Exercit. hist. Crit. p. 669. sqq. Huet. prop. 4. C. 6. Demonstr. Evang. Herm. Wits. in Ægypt. l. 3. aliique.*

§. 3. Objicitur (3.) *Diodori Siculi* dictum, quod legitur, *l. 1. p. 17. b. Διὸ καὶ παρὰ τοῖς γένεσι τέτοις ἐκ παλαιῶν παραδεδοῦσθαι τὸ περιτέμνειν τὰς γεννωμένους παῖδας ἐξ Ἀιγύπτου μελεθηγεμένους τῶ νομῶ. Ideoq; gentibus istis (Judæis & Colchis) in usu esse per antiquam traditionem, ut circumcidant pueros, apud se natos, ritu ab Ægyptiis derivato.* Resp. (α.) Non video, cur adeo credendum sit Ethnicis Scriptoribus, qui vix cognoscere potuerunt, qua ratione res aliqua priscis temporibus suam ceperit originem. Cumq; hi cognitionem suam ex Ægyptiis, eruditionis fama tum temporis notissimis, haurirent, eorumq; antiquitates multo

multo prius, quam Hebræorum, pervolutarent, factum est, ut, Ægyptios eorum, quos apud eos usu receptos esse legebant, rituum autores quoq; esse, existimarent, & si quid iis haud dissimile in Hebræorum cultu invenirent, id ab Ægyptiis ad eos dimanasse sibi persuaderent. (β.) Ipse *Diodorus* ingentem confitetur, ne se ipsum quidem ea, quæ de rebus Ægyptiacis ante bellum Trojanum literis consignavit, pro certis habere *l. 1. p. 9.* Quare *Jac. Salianus* in *Annalib. Eccl. V. T. p. 238.* Nugatur, ait, *Diodorus Siculus*, & sua ipsius confessione *μοθια* scribit, cum ait, *Judæos ritum, ab Ægyptiis derivato, pueros apud se natos circumcidere.*

§. 4. Objicitur (4.) *Josephi silentium*, qui alias verba *Herodoti* adducta refutasset, si à veritate fuissent aliena. *Marshami* verba hæc sunt: *Josephus cont. Apion. p. 1047. c. ad citatum Herodoti locum*, hoc adjicit: *τῶν δὲ τὴν παλαιστίνην κατοικούντων μόνοι τὸ τοιοῦτον Ἰουδαῖοι.* Eorum qui *Palaestinam* habitant, soli (circumciduntur) *Judæi*. De ritus origine nihil objicit. Resp. Non opus erat, ut de circumcisionis origine hic iterum aliquid exponeret, quia alias à scopo aberraret; præterea etiam mentem suam hac de materia explicaverat dicendo: *προσέταξε τὸ ἀπ' αὐτῶν γένος βεβλόμενον μείνειν τοῖς ἄλλοις μὴ συμμιγνόμενον περὶ τέρας θὰ τὰ αἰδοῖα.* Jussit Deus genus ipsum, quod nolebat cum aliis permixtum, pudenda circumcidi. Quid clarius? Irritus autem fuisset hic finis, si circumcisio jam ab aliis fuisset usurpata.

§. 5. Objicitur (5.) *indiciam Scripturæ*, quæ *Jer. IX. 25. 26.* *Ægyptiis* inter gentes circumcisas primum adscribit locum, nullam ob aliam rationem, quam quia circumcidendi mos antiquior fuit apud Ægyptios, quam apud cæteros, imo ipsos *Judæos*. Resp. Negando consequentiam. Si enim hæc major propositio: *Quicumq; inter gentes circumcisas primum obtinent locum, apud eos circumcidendi mos fuit antiquior, quam apud reliquos, qui postponuntur*, firmo stat talo, possum subsumere: Atqui *Colchib* inter gentes circumcisas primum obtinent locum, quod

patet ex *Herodoti* testimonio, § 1. hujus capituli allegato, ubi *Colchi* reliquis, imo *Ægyptiis* præponuntur, Ergo apud *Colchos* circumcidendi mos fuit antiquior, quam apud ipsos *Ægyptios*. Quam conclusionem utrum *Spencerus* & *Marshamus* velint suam facere, dubito. Quid? quod nec ipsa Scriptura, semper hunc ordinem servare soleat. Cum gentes sæpe sine ordine collocet. Quod omnino & h. l. factum fuit. (2.) Nos contrarium potius ex hoc ipso loco *Jer.* probamus. Sic enim expresse dicitur, *omnes gentes esse præputiatas*, & notanter additur in *Hebræo* Π emphaticum, quo indicatur, de his ipsis modo recensitis gentibus esse sermonem, inter quas etiam *Ægyptii* recensentur. Hinc & hunc locum probationibus nostris *palmaris*, capite præcedente adductis, annumerandum esse omnino censemus.

§. 6. Objicitur (6.) quod non possit determinari tempus, quo Circumcisio ab *Hebræis* ad *Ægyptios* dimanaverit. Resp. (a.) Non sequitur: Non potest ostendi tempus, quo aliquid factum est, Ergo plane non est factum. A negatione enim determinationis temporis ad rem ipsam negandam *N. V. C.* Nec potest ostendi tempus, (teste *Magnif. Dn. D. Fecht. in Coll. privatiss. Loc. de Bapt. §. 1.*) quo immersio infantum, recens natorum, in aquam, in *Veteri Ecclesia* usurpata, in plerisque locis desit; & tamen desisse eam, ex praxi hodierna manifestum est. (b.) De Circumcisionis ad *Ægyptios* dimanatione variæ sunt *Autorum* opiniones. *Alii* enim eam ad illos dimanasse putant ab *Ismaëlitis*, ut *Heidegger. tom. 2 Hist. Patriarch. Exerc. 7. n. 28.* Conf. *Byneus Dissert. de circumcissione Christi apud Tenzel. in den Monathl. Unterredungen anno 90. p. 1090.* *Alii* tempore *Salomonis*, ut *Bonferrius, vid. vander Weyen l. c. p. 336. §. 214. Sam. vero Basnagius in Exerc. Histor. Crit. p. 120.* persuasissimum sibi habet, circumcisionem per *Josephum* ad *Ægyptios* fuisse derivatam. Cui etiam aliquo modo assensum præbet *Herm. Wits. in Aegypt. l. 3. c. 6. p. 227.* ubi hunc circumcisionis processum ponit: Primus eam à Deo accedit *Abrahamus*. Ab *Abrahamo* per *Ismaëlem* acceperunt *Arabes*

bes & Aethiopes fortassis: Per Cetburæ filios aliæ, quæ ab iis ortæ sunt, nationes. Per Isaacum Edomitæ, Esavi posteritas, & Israëlita: Aegyptii unde habeant, asseveranter non vult dicere: alii Arabes hic laudant; alii de Israëlitis opinantur, quod verosimilius videtur partim ex Ps. CV. 20. 21. 22. partim ex conjunctione cum Sacerdotali Aegyptiorum familia, ex quo uxorem duxit Josephus. Ab Aegyptiis Colchi habent; à vetustis Arabibus & Ismaëlitis Saraceni, à Saracenis Turcæ. Confer adhuc de hac materia Polyd. Vergil. de rer. Juventut. l. 4. c. 3. p. 300. seqq. Hugo Grotius de verit. relig. Christian. l. 1. §. 16. Annot. Z. 3. Montacutius in Orig. Eccl. P. 1. t. 1. p. 54. sq. Gataker. Advers. Miscellan. c. 42. §. 417 sqq. Gomarus in Op. th. tom. 15. p. 1. p. 253. & Morin. in Exercit. p. 4. sqq. Dn. D. Dieckmann. in Disp. Inaugur. de Natural. Bodini p. 45. Cum quibus omnino & nos statuimus, Aegyptios hunc riuum accepisse à Judæis. Quo autore autem & quo tempore, asserere non possumus, cum nihil certi in antiquitate consignatum reperiamus. Autoritatem Patrum quorundam, inprimis Chrysofomi & Athanasii, quam Adversarii nobis objiciunt, quod attinet, tum partim eidem autoritas Patrum, præcedente capite adducta, opponitur, partim etiam eandem satis jam contra Spencerum vindicat Jo. Van der Weyen in Var. Sac. p. 339. sqq.

Possemus quidem hic plura in medium producere argumenta adversariorum, verum cum non sint adeo magni momenti, missa faciemus ea. DEO interim pro concessis viribus sit laus, honor, & gloria in seculorum secula. Amen.

Ad
NOBILISSIMUM AC CLARISSIMUM
DN. RESPONDENTEM,
Compellatio
PRÆSIDIS.

Sic Clarissime DN. MAKE insignes animi tui dotes non pectoris cancellis latent; sed potius in famæ optimæ theatro collocatas Eruditis omnibus non sine applausu exponis, præsens nimirum Schediasma Historicum dum publicæ Eruditorum censuræ solita cum modestia submittis, quodque proprio Marte ex toto, certe non sine judicio sublimi conscripsisti. Ex quo non nisi magna à Te aliquando speranda polliceri nobis possumus. Ecquis propterea non in amorem tui tradetur? præsertim cum etiam cum scientia pietatem junxeris, probatosque mores, sine quibus alias scire nostrum scientiæ deliquium & umbra, qui si desint, deest Colosso basis, ædificio fundamentum. Gratulor Tibi Amice optime, quem ob egregium hocce scientiæ & pietatis osculum amo maxime, de toto pectore. Vergant hæc, ita & omnia alia conamina tua, quæ Orbis eruditus sibi à Te promittit, in Summi Numinis gloriam, Ecclesiæ ac Reip. literariæ emolumentum, Tuorumque omnium gaudium ac ornamentum. Vale. Scribebam prolixiori affectu quam calamo ex Museo d. XXX. Octobr.

Anno M. DC. XCIX.

